

TÁROGATÓ.

VEGYES TARTALMU HETILAP,

a gazdasági egyesület, vidéki és városi nőegylet s a Szamos-Tiszahát közlönye.

Megjelen minden szombaton.
Előfizetési feltételek.
Helyben:
Egész évre . . . 4 ft.
Fél évre . . . 2 „
Házhoz hordva, vagy vidékre postán:
Egész évre . . . 4 ft 50 kr.
Fél évre . . . 2 „ 25 „
Egyes szám ára . . . 10 „

Hivatalos és magán-hirdetések

jutányos áron készpénz fizetés mellett elfogadtatnak.

Bélyegdíj minden beiktatásért 50 kr.

A nyilttérben a háromhasásos gármondsor beiktatási díja 20 kr.

Felölös szerkesztő s kiadó
Kovács Márton.

Szerkesztői iroda s kiadó-hivatal,
hová a hirdetések s előfizetési pénzek utasítandók,
templom-utca 548. sz.

Szerkesztő társ
Zombori Gedő.

János és István szomszéd estéli beszélgetései. *)

(Folytatás.)

Mikor a mérésel készen voltak, a bevert czövekeket jegyül ott hagyták és a tiszteletes ur egy nagy árkus papirost kifestített a nyujtó deszkára, azután elsőben is reá jegyezett czirkalommal egy kis mértéket, amelyből egy öl a nagy mértékhez képest csak fél ujjat tett, annakutána a papiros közepén végig léniázott egy fővonalat, melyre a megjegyzett czövekek távolságát a mérték szerint ponttal és mellé a czövekek számjával feltette, miután minden pontnál keresztbe lineázott, és ismét a jegyzékből az első keresztvonal jobb és bal részét mérték szerint megjegyezte, az után a 2-ik, 3-ik és a többi czöveknél is hasonlóul járt el. Mikor ezzel is készen volt, el kezdte előbb az egyik oldalon, minden ponttól a má-ikig vonalt húzott s úgy a másik oldalon is, és ezzel a kert idoma körül volt vonalazva úgy a mint a természetben áll; azután a fővonal szerint beosztotta a fasorokat épen úgy a hogy a kertben látta kigyelmed. Hanem csak képzelje kigyelmed annak a dombos helynek a bemérését hogy speculálta ki a tiszteletes ur, minthogy a dombokon ugyan olyan nagy területű helyen, ha a mértéket a föld fekvése után vezette volna a spárge mentében, többször találta volna meg azt mint a lapályon, és mivel a természet a fát a domb oldalokon is úgy neveli mint a lapályon, egyenesen fölfele nem pedig a domb oldalból derék szöglet alatt, annál fogva a fa derekai függőleges irányban állanak a dombon is és a szerint a fa tövének kimért távolság a hegy meredekségéhez képest kisebb nagyobb mértékben eltér a fa derekának vízmértékben képzelte távolságától, és olyankor sohasem egyezhetnek a fasorok minden irányban: csakis a kihuzott spárge mentében látható egyenes sor pedig mindenütt egyenlően méretett ki, de a föld különböző fekvése a fák állását is különböző távolságba helyezte. Épen azért, hogy ezen szabálytalanságot kikérülje s hogy ne csak egy, hanem minden oldalról gyönyörködhessen a szép fasorokban készített egy-két öles léczet s annak az egyik végibe bevert egy hegyes vasat, melynek a kinmaradt vége már előre kilyukasztatott, mibe belehuzott egy vékony zsineget, a melynek egyik végére kötött valami hosszabb alakú súlyt, azután elindult a fővonal mentében és a két öles léczet mindég vízmértékre tartotta, úgy hogy az egyik vége a hegy felől épen a földre tétetett, a másik végén fel-függesztett súlyt pedig addig bocsátotta lefele, míg az is a földre ereszkedett, mikor mindakét végéhez czövek veretett, és így ment végig az egész fővonalon, valamint a többi sorokat is a val mérté be; a minek a lett az eredménye, hogy minden fa, a dombon úgy mint a lapályon egyenlő kiszámított távolságban ültetett.

István g. Bizony szép dolog az a ki olyan csinosan be tudja rendezni a kertjét,

* Lásd lapunk 13-ik számát.

hogy minden legkisebb hely módjával fel van használva. Hát a fák nagyságát a tervben mihez kell alkalmazni, hogy nagy vagy törpe fákat neveljen az ember, mert a „Falusi Gazda“ 15-dik számában valami uri ember ugyan neki esett egy cikkében a törpe fák-
nak és mindenütt csak a nagy magas fákat ajánlja, nem olvasta-e kigyelmed?

János g. Olvastam biz én, hanem az nem egészen igazságosan s több körülmények tekintetbe vétele nélkül közöl bírálatot, mert (mutassa csak kigyelmed azt az újságot) lássa abban tökéletes igaza van, ha valami járatlan gyümölcs kedvellőnek a törpe fák jó oldalait elősorolják, és ha minden további megfontolás nélkül egy 30—40 holdas területet mindjárt törpe fákkal akarna berendezni, annak meghódolva valóban olyat követne el a melyet a világ bolondságnak nevez, mert egy 1600 öles hold földre szilvafából 160—200 db. dió- és gesztenyefából 20—30 darab helyett 1600 darabot kell előállítania, tehát már a események kiállítása egyre-másra 30—40-szer több kiadást igényel, azután a beültetés szinte annyiszor több dolgot ad, továbbá anyi temérdek esemete czélszerű idomítása is nem csekélység, mint-hogy azokból egyet sem lehet magára a természetre bízni, hanem egytől egyig minden évben 2—3-szor megmetszeni, többször visszacsipkedni, (hogy azok által a növényélet a termésre irányuljon) okvetlen szükséges; mert különben hosszú hajtásokat nevelne és hamar kinőne a kertész kezéből, s a helyett hogy jó alaku termő törpék maradnának, lesznek belőlök a törpéknek szánt kevés tér miatt magas kopasz rudak, melyeknek az alsó ágai az árnyékban felszáradtak és kevés tökéletlen gyümölcsöt teremnek, úgy szinte a fák körüli kapálgatást is meg negyvenszerrezné, és még az is tekintetbe veendő rossz oldalak a törpefáknak, hogy némileg csekélyebben hatnak be a földbe gyökerei és kivált melegebb föld fajokban szárazság idején sokat szenvedhetnek a nedvesség hiánya miatt, hát ha még annak az uri embernek azt az aggodalmát is figyelemre méltatjuk, hogy a törpe fák gyümölcsei a hivatalan kóstolgotknak is könnyebben kínálkoznak, mikor ellenben a magas derekokkal a tolvajok iparát magok is ellenzik, mivel a magas fákról akár mint mesterkedik is, nehezen juthat zsákmányához; mert nappal gyakran megfordul valaki a háztól a kertben, éjjel pedig az éber kutya minden zörgést tüstént el árul, és az érdekelteket figyelmezteti (de még a tolvajt is). Ez a nézet állhat ha a beültetendő hely több holdat tesz, vagy ha egyedül csak nagy fákhoz van kedvünk, vagy pedig ha restelünk vagy nem tudunk a törpe fákkal ok-szerűen bánni, de más oldalról ha minden körülményt elfogulatlan szemügyre veszünk, vannak a törpe fáknak is jó oldalai, mert p. o. általánosan vegyük a cseresznye, meggy, szilva, barack 1—2 éves, az alma, körte 4—5 éves korában már teremni kezd és azon tul folytonosan termésben van, a mi minden esetre előny, mivel azt minden gyümölcskedvellő tudja, hogy ha valami új fajból ojtott, minő öröm annak a termését érni, hogy

meggyőződjön a faj minőségéről és ha jó, hogy abból többet szaporíthasson a mit a magas magára hagyott fáknál csak 2—3 annyi idő múlva szokott elérni, azután a gyümölcs tökéletességére nézve nem áll az, hogy csak a nagy fák adnak tökéletes és zamatos gyümölcsöt, mivel távolabb lévén a földtől több idejük van a táplálékot izletes gyümölcsessé feldolgozni, és a törpék gyümölcsei nem jók azért, mert alig bujnak ki a földből már is gyümölcs képzésre fordítatnak, ennél az elv-nél fogva a szamoczák, dinnyék egészen ehe-tetlenek lennének, minthogy éppen a föld felett képződnek a gyümölcsök; de épen el-lenkezőt tapasztalunk, láthatjuk ezen utó-bi-aknál, hogy csupa zamatból állanak, va-lamint a szőlőnél is ha mentül közelebb van a termés az éltető földhöz annál előbb és nagyobbra fejlődik a gyümölcs, az érés ideje meg elvitáztatlanul előbb történik mint a magas lugasokon, valamint a zamatoságú is jóval magasabb fokon áll, így van ez a többi gyümölcsfáknál is, hogy ugyanaz a faj pár héttel is előbb jár a törpéken mint a magas fákon, továbbá a fák tisztogatása, a hernyók pusztítása, gyümölcs-szedés, mennyivel ké-nyelmesebb a törpéknél mint a nagy fáknál, ahol már nem egy embernek tört ki a nyaka, a termés bőségére nézve is azt merném álli-tani, hogy aránylag a fa nagyságához képest a törpe fa egyremásra bővebben terem, mert már azt az az ur is bevallá, hogy a törpék gyökerei nem hatnak oly mélyen a földbe, tehát jó formán csak abban a rétegben ma-radnak, a melyet a szorgalmas kertész foly-tonosan kapálgat, és az által a forgatás által a föld mindannyiszor a levegő, meleg víz és világosság könnyű hozzáférhetése által megtermékenyítetik, igen természetes hogy bővebben is teremhet, mikor ellenben a nagy fák, melyeknek gyökerei az ő állítása szerint 3 láb mélységen is alól hatnak, minélfogva azt a réteget megmunkálni szinte lehetetlen kevesebb termő táplálékban részesülnek, an-nál fogva nem teremnek minden évben.

(Folyt. köv.)

Gabonánk könnyebb eladhatására szolgáló némely eszközökről.

Mezei iparunknak legfontosabb termé-nye a gabona, kiválóan pedig a buza. Föld-minőségi, éghajlati, gazdasági és kereske-delmi viszonyaink egyiránt ezen termelés-ágra utalnak. Buzánk, lisztünk a világpia-czon már jól ismert és méltán becsült cik-ket képez.

De, hogy gabonánkkal a külföldi pia-czokon állandóan megjelenhessünk; hogy e-térieni hatalmas vetélytársainkkal (az aldu-nai, oroszországi, amerikai stb. termelőkkel) sikeresen megmérkőzhessünk — egy szóval, hogy a gabona jövedelmünknek biztos és megfelelő forrását képezze: okvetlenül szük-séges, hogy annak előállítására nagyobb szor-galmat és több értelmiséget fordítsunk.

Hogy gabonánk magában véve oly je-les, és hogy egész Európában oly jó hir-ben áll: ezt eddigelé leginkább csak a ked-vező talaj- és églaji viszonyoknak köszön-

heti: mivelés módunk és kezeléstünk azonban ez ideig igen csekély mértékben járult hozzá — földtermékeinket, jelesen gabonánkat, még kitünőbb minőségben és a térhez képesti nagyobb mennyiségben előállítani.

Hogy pedig gabonánk állandó világáruvá válhassék, arra legelső feltétel, hogy azt lehetőleg jó minőségben és a tér- meg költséghez képest nagy mennyiségben előállítsuk. A termelési költség így értékesebb és nagyobb tömegű productumokra fog elcsúszni — vagy a mi evvel egyértelmű: a termelés olcsóbbá változik és a gazda alacsonyabb árak mellett is terményeit nyereséggel fogja eladhatni.

Mert ezen igazságra mindeddig kellő figyelemmel nem voltunk, ugyanazért gabonánknál, minden természetes jelessége dacára is állandó kivitelre nem számíthatunk, vetélytársainkkal maradandóan nem mérkőzhetünk.

Ezt a következőkben részletesben akarjuk kimutatni.

A magyar gazdára igen sovány vigasztalás az, hogy ő csak akkor talál vevőkre külföldön, midőn az agió magas, midőn keleti versenytársainkat háboru zaklatja, vagy midőn Nyugot Európát terméketlenség sújtja. Az ily kivételes és több tekintetben nem is kívánatos események a mi gazdaságunkra tartós áldást nem hozhatnak; sőt ellenkezőleg, a rövidlebbelátó termelőket tévútra — gazdaságaik ferde vezetésére, egyoldalú termelési eljárásokra ösztönözik.

Ezen szomorú tapasztalást mi magyar gazdák az utóbbi években elég sajnosan tehetők; és talán nem merész állítás, ha ki nyilatkoztatjuk: hogy a jelen gazdasági krízisnek egyik lényeges oka: a mult évtizedben hosszabban megtartott magas gabnárakban és ezek következtében bekövetkezett túltermelésben keresendő.

Ha tehát jövedelmeinket állandósítani akarjuk, akkor nekünk abnormis viszonyokra számítani nem szabad. Hanem minden módon arra kell törekednünk, hogy természetményeinket, kivált gabonánkat normalis időkben is illő nyereséggel eladni tudjuk.

Hogy ez sikerüljön, mindenek előtt szemmel kell tartanunk keleti versenytársaink termelési viszonyait és ezen viszonyokhoz mérni saját termelési eljárásunkat.

Mindnyájan tudjuk, hogy az aldunai

tartományokban, valamint Dél-Oroszországban — kedvező föld és klima mellett — a termelést sokkal kisebb költségek terhelik, mint nálunk; a földnek ára és bére kisebb, a munkaerő olcsóbb, az adó mérsékeltebb, az időjárás állandóbb és kivált az őszi gabonára igen kedvező.

Mindezek következtében keleti versenytársaink gabonájukat sokkal kisebb költséggel előállítani, s így olcsóbb ár mellett is megfelelő haszonnal eladni képesek.

Mi tehát főleg azért nem versenyezhetünk velök állandóan és normalis viszonyok között; mert — nagyobb költséggel, azaz drágábban termeszünk s így mérsékeltebb árak uralkodása mellett gabonánkat haszonnal már ki nem vihetjük.

Mi módon lehet ezen kedvezőtlen helyzeten segíteni?

1-ör Okszerűbb és ezuttal olcsóbb termelés által;

2-ör Az árucikknek nemesítése s ez által vásárlóképesebbé tétele által;

3-ör A szállításhoz könnyebbítése által.

I. Oly viszonyok, minők (kivált) keleti versenytársainknál léteznek és ott a termelést olcsóbbá teszik — nálunk is voltak 1848 előtt; de ezeket visszaállítani a haladó kultúra többé nem engedi. Oly olcsó föld, bér, munka s oly csekély adó, mint akkor hazánkban létezett, nálunk többé soha nem lesz.

Ezen irányban tehát a költséget lejjebb nem szállíthatjuk: legfőleg azon egy tekintetben, hogy a drága kézi erőt, a hol és a meddig lehet, olcsóbb gépi erővel helyettesítjük.

Ezt tettük is, elég nagy mértékben — bár nem mindenütt a kellő megválasztással és számítással. De ezt teszik keleti és nyugoti versenytársaink is. És mindketten hozták képest kedvezőbb körülmények között. Ők t. i. részint olcsóbb tőkével szerzik a gépeket, részint pedig, kivált a nyugotiak, aránylag olcsóbb gépekkel is dolgoznak.

A gépek tehát (bár, egészben véve, kétségtelen lendületet adtak a földmívelésnek, de) magok nem elegendők arra, hogy terményeinket eléggé olcsón előállíthassuk; már azért sem, mert a gépek (kivált a jelen pénz- meg gazdasági viszonyaink között) a felszerelési tőkét is tetemesen na-

gyobbitották s ez által a termelést terhelő (tehát a gabona előállításí árát emelő) rovaton lényeges tételt képeznek.

(Folyt. és vége köv.)

Levelezés.

Debreczen, 1866. apr. 24.

(Vásári alkalom. — Medve kergetés. — Lelkesedés a debreczen-szatmár-szigeti vasut tárgyában. — Időjárás.)

Tekintetes szerkesztő ur!

Midőn e sorok írásához fogok, valóban oly fáradt erővel rendelkezem, miszerint ha falusi gyermek volnék, azt legalább is három hóig megsínleném. De nem is esoda, hiszen reggeltől estig a vásár térein bolyongtam, néztem azon nagyszerű mozgalmat, melyet jelenlegi Szent-György napi országos vásárunk idézett elő. Volt itt uram minden, mi csak szemnek és száznak tetszhetett, csak annak, melynek korunkban csaknem minden ember bálványozója, mely öl és elevenít, emel és aláz, boldoból bőleset varázsol, s mely megintatni képes az európai súlyegyent, a pénz, ez a ritka madár, volt kevés. A kereskedők boltjaik elé kiállva, csak nem erővel vonák be az ott elmenőket, miszem ügyelve arra, vajjon azoknak van-e vagy nem vevő szándoka. Volt több kereskedő, ki azon panaszkodott, miszerint az egész vásári időny alatt még csak annyit sem árult, melyből ide jöveteli költségeit fedezhetné. De annyival kedvezőbb volt ezen vásár Lieblich panorámájára és Flóra 4 mászat nyomó kisasszonyra nézve; kiknek deszka bótéjaik folytonosan zsufolásig megtelve valának. Lieblich ur ugyanis tudósításában azt mondá, hogy panorámája minden eddigit fölül mul; de ezt tagadom; igaz, hogy volt két darab, a melynél sikerültebbet én még nem láttam, az első a bécsi árvíz; a másik pedig Páris; de többi képei olyanok valának, melyeneket a Szatmáron létezőm látott Boksay ur által kiállítottak, minden tekintetben fölül mulnak. A vásárról szólva, érdekesnek tartom megemlíteni azon neveléses kis jelenetet, mely a vásártéren egy (volt eszmadia, büszörményi lakos, de jelenleg) medve tánczolatával történt. Ezen említett művész, magát így nevezi, a mult évben szert teve egy medve kölyökre, melyet Miskának nevezett el, de mivel az még akkor tudatlan volt, így szolt: Miskám jövő tavasszal már produkálni fogja magát; és ez valóban meg is történt, mert midőn az előadás nézendő gyermek-csoport a művészt művésztársával együtt körülállta, s az előadás elkezdődött, a medve kirántva a lánczot gazdája kezéből, s keresztül törve — szerencsére minden baj nélkül — a tömegben, sebes futásnak iramodva, egy a várostól kissé távol eső szőlős kertbe vette magát, hol Miskát csak néhány óra mulva és sok bajjal lehetett ismét megfogni. De mindenesetre ezeknél érdekesebb megemlítenem azon lelkesedést, melyet a debreczen-szatmár-szigeti vasut tárgya indított városunkban, mert ezen ügygyel városunknak csaknem minden műveltebb osztálya el van foglalva.

Ad vocem! ezt majd el is feledém, a jelen vásári időny alatt különösen nagy forgalmat idézett elő a ló vásárlás. A többek között volt egy zsidó Pestről, ki az állam részére 2000 darab ló vásárlását vállalta

T Á R C S A,

EGY ELESETTHEZ.

Szép tavasz korodnak
Hová lett virága?
Hová lett lelkednek
Szép ártatlansága?
Elhullott — elfonnyadt
S nem virul fel többé;
Öntözd bár könnyeddel
Multadat örökké!

Angyala valál te
Az egész családnak,
Te benned mindnyájan
Boldogok valának;
Vigasszuk te voltál,
Örömük tölt benned,
Szemfényök te voltál...
S most vége mindennek!

Oh minő szép voltál!
Arczodnak rózsája,
Ártatlanságodnak
Volt piros virága...
Szép szemed tükrében
Tiszta lelked fénylett;
Elpirult a bün is
Ha beléje nézett.

Tisztelt minden ember,
S örömmel nézett rád,
Leányának téged
Mutatott mint példát;
Barátnéid voltak,
Kik hön szeretének;
S most elszegényülnek
Hogyha reád néznek.

Szép vagy te még most is,
Szébb talán mint voltál;
Hiszen ily pompában
Soha sem ragyogtál;
Arczodnak virága
Most is igéz bájol;
De szemed tükrében
Pokol tüze lángol.

Mért adtad el lelked
Egi tisztaságát?
Mért tépted össze
Szivednek virágát?
Kiesinyletted sorsod,
Rangot kerestél te...
S ime guny, gyalázat
Lett jutalmad érte.

Atyádnak, anyádnak
Szívét össze tépted,
S hogy lenne még fájóbb
Öntél rája mérget...
Beesületben öszült
Fejüknek havára,
Ráborult a szégyen
Tövis koronája!

Oh hagyd el ez utat
Térj szülődhöz vissza,
Bünbánó légy, hogyha
Nem lehetsz már tiszta;
Csak a bukott angyal
Kérhozik örökre,
Megmenthet még téged
A Magdolna könyje!

Ung.

ÖRVENDJEK-E BUSULJAK-E?

(Humoresk.)

Zombori Gedőtöl.

(Folyt. és vége.)

Az ebéd előtti időt a kegyelet emlékeinek szenteltem. Itt lakott egy derék ifju, ki a szegény tanulóval szobáját osztotta meg; amott egy jó orvosné, ki ingyen főzött a szegény tanulóknak, míg magát önére jén fenntarthatta; felkerestem a szegények e jöltevőjét, kinek arczképet lapjaink inkább közölhetnék, mint némely mágnánstét, kinek csak annyi érdeme, hogy született, jól tánczol s kegytelyesen mosolyg. Marasztásuk daczára Birkéhez s barátomhoz mentem ebédre.

Mikor a konyhává arrangirozott szobába léptem, macska ugrott előmbé, talán egyike azon tisztos urfiak vagy kisasszonyoknak, kiket az éjen multságukban háborgattam, egy szurtos szolgáló pedig tisztli öltönyömtől élő kérdőjellel változott. Tudom nem így tett volna, ha legényem lép eleibe. A szobából kövér menyecske gurult előmbé. Nem hittem volna, hogy a sugár kis Biri így el és kihizzék. Megkísérlette mosolyogni, miközben kezét nyujtott.

— Pista mondta, hogy önhöz szerencsének lesz. Igen szép, hogy nem kerülte el szegény házunkat.

Valami udvarias felelet után csinos kis szobába léptünk. Elkézdünk beszélni a mult időkről, azután az élet bajairól, hogy a farezádiak az idén nagyon drágán tartják a disznót, drága a szalonna, a zsir, s ő úgy találja, hogy a ludzsirral nem jön többé a főzés, s a mellett izletesebb, s több ily tanuságos dolgokról. Még el sem ütötte a 12-öt s már a hivatalból leszáguldott a praktikánt ur, s megint elkezdte a mult időket, volt csók, ölelés bizonsyággal, hogy ők valóban boldogok.

— Ah te még nem is láttad a flamat, ah barátom ő genialis gyermek.

Pistuka jer adj parolát bácsinak. Hol van a gyermek? Hozzátok be!

magára. Vajjon azon roppant mennyiségű lovat az állam nem a debreczen-szatmár-szigeti vasút töltés-hordására akarja-e fölhasználni? Valóban nem tudom! De annyi bizonyos, hogy a porosz és olasz ügyek... csútt!... erről nekünk nem szabad szólni.

Időjárásunk nem a legkellemesebb, folytonosan zord; sokkal rosszabb mint a márciusi volt, de azért még semmiben sem történt kár.

Máskor többet. — Isten velünk!

FRDEY ISTVÁN.

Helybeli hírek.

Lapunk legközelebbi számában közölt ügocsa-i hírt fel szerkesztőnk mult hó 28-án, egy Ugo-csából jövő, most már polgári életbe lépett gendarme őrmestertől hallotta t. Szodényi József ur házában. Miután a csendőrség útján gyakran jutunk hírek birtokába, mint nyilvánosság közlönye adtuk e hírt is, anélkül, hogy hivatalt akartunk volna bántani. Hivatalos uton a hír valótlanságáról értesülve, örömmel, kész szívvel hírünket visszavonjuk, valótlannak állítjuk, s míg egyfelől hibáztatjuk azt, ki lapunkat meggondolatlan közleményével félrevezette, s a nevezett hivatalok és hivatali személyzet iránt kellő tiszteletünket nyilvánítjuk: a tévedésre kérjük a feledés fátyolát.

Május 1-re viradó éjen a rendőrség, s tanügybizottmányi elnök Vajai Károly felügyeltetése, sőt szeretjük himn, városunk ifjúságának érett gondolkozása minden bántalomtól megkímélte a ref. templomot környező, már is szépen lombzó vadgesztenye fákat. Ezzünkbe jut kifejezni elhatározásunkat, vajha már valahára a piaci artoisi kút s a Kölesey szobor közeg terelt sétány ültetése, bár az idén megkezdhetnének — és ha lehet a jó illatu virágok és szép lombokkal ékeskedő szodok (hárs)-fákkal.

E hó 3-kán szép szánu kocsis kíséretében érkezett meg a szatmár-németi ref. egyház elválasztott lelkipásztorja t. J. ó István ur, s beköszöntő beszédét holnap, máj. 6-kán tartandja.

A mint felszámították, a városunkba behívott hadkötelesek száma közel áll a három ezerhez. Akárki mit mond és ir, puskapor szag van a levegőben. A hadkötelesek új ruhákat, új fegyvereket kaptak. Az őrség nagy része már utban van, mint mondják Pest felé; néhány ezer ember, mint mondják ideiglenesen N.-Károly körül fog táborot ütni.

Ügyvédek számára perbeli kereset levelek Kovács M. nyomdatulajdonosnál, templom-utca, 548. sz. a készen folyvást kaphatók.

A mult számunkban közölt sárköz-ujlaki rablók közt a szatmári izraeliták közül gyulau szerint Klein József és fia vettek részt; a nevet becsületjökre feltékeny izraeliták kívánságára teszszük ki.

K. Gy. m. társaságai levelezőnk írja: E napokban midőn a cs. k. szabadságosok behívtak, többek Máté-Szalkán mielőtt elindulának az ablakokat kezdék tördelni, mire a nép összefutott és a főzinkosnak kezéből a dorogot kirántva a garázdálkodókat ütni kezdték; ebből zaj következett, mire csakhamar csendőrök jöttek segítségre. De mikor az egyik szabadságos a csendőröket észreette: az egyiknek neki ment, sisakját lelőke, és annak zsmórját leszakította; ezért az illető csendőr a szenvedély dühétől elragadtatva ugyanazon

szabadságost több könnyű szurással megsebesítette, és ha a többi csendőrök akkor jelen nincsenek, a szabadságos az agyonszurástól meg nem menekszik. A rend csakhamar visszaállított.

ZÁGONI
BODOLA SÁMUEL.
ERDÉLYI EV. REF. PÜSPÖK.

Az ev. ref. statust érzékeny veszteség érte! Az erdélyi ref. egyházak egyik főgondnoka, kir. tanácsos **Zágoni Bodola Sámuel.** kitűnő egyházi író nines többé! — A lelki és testi teljes épességben látszó tisztes ősz egy rohamos tüdőszélhűdés következtében, alig három napig tartó beteg ég után élete 76 évében f. hó 22-kén reggeli 2 1/2 órakor földi pályáját bevégezte. Az ő pályája szép volt; közhasznú munkásság, apostoli buzgóság jellemezte; az időtől meg nem tört lelki testi erővel, úgy dőlt a halál karjába, mint a csatásokon eleső hadvezér. Istentől nyert ritka szép adományait kegyes lélekkel és buzgó szívvel hozta a vallás oltárára. Negyven évig mint tanár e kis baza négy főtanodája mellett ügyszerezettel és avatott kezekkel hintette az ifjúság szívébe a nemes és jó magvait; 18 évig, mint az anyaszentegyház közgyűléje tanácsosa, tett-erélyesen munkált annak jólétére, felvirágzására; 12 évig mint püspök, a legnehezebb és válságosabb időkben szilárd kezekkel tartotta a kormányt, előrelátó bölcseséggel és helyes lapintással vezette anyaszentegyháza ügyeit; igazságszeretete, egenessége, az idő szellemét felfogó világos lelke, nemes szive és emelkedett munkássága megnyerte híveinek tiszteletét, szeretetét s nevét kifőrdülhellen betukkel jegyezte fel az erdélyi ref. anyaszentegyház évkönyveibe, mint feledhetlen főpásztort. A vidám, derűlt, tisztes ősznek már külsője ezzünkbe hozta az írás szavait: „Szép és ékes korona az a vénség, mely az Úrnak útában találta!” Eppen széküldendő vala lelkészársághoz a meghívást, melyben a közelebről tartandó közszimion lelkészi hivatala 30-dik esztendője betelérésének örömnepére kérte fel; de az Úrnak más-kép tetszett: a hív szolgát magához szólította, hogy „a ki hív volt kevesen, föltre bizassék ezután!” Az örömnepet gyászszá változotta!!! Legmélyebb e gyász a bánatos e-aládnak, mely benne örömet, büszkeségit, tisztelettel párosult szeretetének kedves tárgyát siralja: m.-dellői Antal Zsuzsanna 43 éven át boldog nő, hü társ, most bánatos özvegy; gyermekei: Bodola Ágnes, Bodola Mária, férje Kacziáni Nándor hevesmegyei törvényszéki ülnök, gyermekeik: Ödön, Kálmán, Géza, Oszkár; Bodola János kir. táblai rendes ülnök, neje Gáthy Teréz, gyermekeik: Kata, Samu, Gábor, Béla; Bodola Dénes m.-vásárhelyi segéd-tanár; Bodola Johanna, férje Garda József n.-enyedi hittanár, gyermekeik: Dezső, Samu, minden rokonok, mélyen lesújtva, a jó férj, apa, ípa, nagyapa és rokon vélelten halálán, erőt a csapás e hordozására csak a vallásos hitben keresnek és abban a tudatban, hogy minden jók előtt áldott az ő emlékezete!!! Hült tetemei f. hó 24-kén, d. u. 5 órakor, az ev. ref. belvárosi templomban felet-

tők Nagy Péter által tartott rövid ima után, indítottak M.-Vásárhelyre, hogy ott a sarkertben, ima után, tisztelt ipja, szeretett kartársai, barátai porai mellé elhelyeztessenek a megérdemelt nyugalomra. Az ünnepélyes gyász-isteni-tisztelet, az anyaszentegyház minden egyházaiban később fog megtartani. E végtiszteleten ott lehetett látni gr. Crenneville ő excját, képviselve volt a kormányzók, a cs. kir. tisztikar, a helybeli csaknem összes hivatalok, a kath., luth. és unitarius özszes egyházi előljáróság stb. stb. A legalább is 8—10,000 emberre menő kíséret követte a köztisztelet-és szeretetben állott férfit hült tetemeit a város végeig.

Lóugrás szerint megfejtendő saktalány.

(Poresalmi Somától.)

bor,	Bi-	rály,	ég-	gyar	Hogy	név	fő-
Má-	ról	tá-	tor,	tul	nyes	ma-	ról,
bor	A	ra	ki-	a	sá	zik	gyar
Hler-	tyás	sá-	tá-	do-	ma-	ség-	ban
tor	gyog	vad-	több	hős	szág-	bor-	A
hat-	bit	pi-	mo	bor-	eső-	A	er-
ja.	bel-	ta-	di-	hen	jé-	ra	bi-
ha-	lan	Al-	se-	lom	ban	Cseh	ben

Megfejtését lapunk 19. száma hozandja. Szerk.

Vegyes hírek.

* Balaton-füredi hírek szerint Ő Felsége a császárné május 9-én fog Füredre érkezni, hol az arisztokrata tagjai közül már eddig is számosan rendelkeztek lakásokkal. Ő Felsége fogadtatására nagy előkészületek történének, nevezetesen a vasút igazgatósága is Siófokon pompás várótermet épített.

— Kivándorlás Amerikába. A hamburgi bürze újság rendes rovatot vezet az onnan gőzöskön vagy vitorlás hajókon New-Yorkba szállított kivándorlókról. Ezen lap föjegyzései szerint januárban kivándoroltak 720-an, februárban 1004-en, márciusban 2946-an, összesen a folyó év első negyedében 4760-an költöztek át az új világrészbe.

* Az orvosok iparának újvatu üzését illetőleg a Zeitschr. d. öst. Apotheker-Vereins-ban olvassuk, hogy azon »hirneves orvosok, kik betegeiknek megszokták hagyni, mely gyógyszer-tárból hozzák szereiket, tapasztalván, miszerint ezen renedet nem teljesül pontosan, legújabbban bepecsételt és címzett levélburokban adják vényeket betegeik kezébe. — Bizom még megérjük, hogy gyógyszer-táraink így lesznek ezimezve: »Med. Dr. N. N. és N. N. gyógyszerész felesülete.« H.

Viczkádozó kis piszkos muflit lökdöste be az ajtón.

— Jer Pistukám, adj parolat ennek a bácsinak, kérdezd meg: hogy van.

— Nem adok, nem megyek.

— Hát ilyen rosz gyermek vagy, nem engedelmeskedel apának?

— Nem vagyok rosz gyermek, szolt a trónörökös, s állítása bebizonyításul magát a földhöz vágta, kapálódott, sivitott.

— Határozott jellem ez barátom, szilárd mint egy férfi.

— Nem lehet avval már most boldogulni, hagyjatok neki békét, szolt a szelid anya, s oda ment hogy felemelje. A kis hamis halából jól arcul rugta.

Leültünk az asztalhoz, már ekkorra felszedte magát a férjas gyermek s mellém ült és piszkos kezeivel úgy megsimogatta fehér kabátomat, hogy csinos kis ujjainak a helye rajta maradt, s kis mosatlan fogaival rám vigyorgott.

— Miért olyan fenér a maga puszlija, az apáé szebb...

— He he he, nevetett a boldog apa, nem genialis ötlet-e ez? Jer Pistuka csokoljalak meg érette.

De a Pistuka határozottan kifejezte, hogy ő nem megy, s piszkolta tovább is a kabátomat.

— Vigyázz Pistuka, ne piszkold el bácsit, inté a mama, ki a nagy pakfong kanalat épen a tábla merítette, hogy levest osszon.

E perczben az oldal szobában valami kis élő lény hangos életjelt adott. A jó anya tálat, kanalat oda hagyva rohant a kis szobába. Mikorra karjain kis bepótlált gyerekek ki jött, a leves szélén a megfagyott zsir mutatta, hogy itt nem félhetünk, hogy a meleg étel elrontja fogainkat.

Biri előmbé hozta a legkisebb Fürtesit.

— Ah nézze a kis Marimat, hogy tetszik?

— Nagyon szép gyerekek, gyönyörű szemei vannak. Ezt akkor találtam mondani, mikor még a szemei levoltak hunyva; de azért az anya elhitte s köszönetül reám mosolygott.

— Czu czu czu! enyelgett a boldog apa, mi alatt az anya, hogy a levest kioszsa, kis gyermekét a boldog atya karjába tette.

A hideg levest nem ehettem meg.

— Olaszországból jövök, elszoktam a leves (tel-től), menttettem magam, s gondoltam, hogy majd kár-pótlom magamat a liba peesenyéből.

— Miért nem csináltatok valami mártást a só-bafótt mellé, kérdé a házi gazda, midőn kis vártatva a csupasz marhahúst behozták.

— Miért? Hát tudod, hogy Maritól nem mehetek a konyhára, a szegény lényt nem hagyhatom magára, felelt Pistu.

— Hisz itt volt a szolgáló?

— No lássa ön, ilyen szivtelen ember ez a Pistu.

— Hisz az gondját viseli, s tudjad, hogy vendégünk lesz.

— Nem tesz semmit, én így szeretem, szoltam, s ennek bizonyítékul lenyeltem egy darabot, a mitől meg is eszmöröltem.

— Így van ez, ilyen zsarnok ember ez a Pistu. Istenem, nem tudja, hogy a kis Marival mennyi dolgom van. Oh milyen szerencsétlen vagyok én! Szolt s könnyei megeredtek. Már ezt nem lehetett kiállani annak, a kinek a szive nem fa. Fürtesi barátom oda rohan, összeviszta csókolta a síró asszonyt.

— Te goromba! szolt végre kiengesztelődve, s gyermekét bizonyos körülmény miatt más szobába keltetvén vinni, felém fordult.

— Tessenek enni, én nem eszem, mert annyi dolgom van ezzel a kis gyermekkel.

— Sok gond édesem, de sok az öröm is.

A kis Pistu ezalatt nadrágomat is tönkre tette; magamat kellemetlenül éreztem. Barátom észrevette, s a konyhába sietett, hogy az ételt sürgesse.

Be is hozták a libasültet, de feketére sülvé. Fürtesi barátom úgy félt a zsarnoki névtől, hogy most már az elégett pecsenyét is dícsérte.

Pistuka marokra fogta a pecsenyét, s a mint vele küszködött, tányérát reám döntötte.

Udvariasságból meg sem mozciztam.

Ekkor jött vissza a házi nő.

— Hogy visel d magad Pistuka.

— Nagyon jól! feleltem én, s szomoruan néztem tönkrement egyenruhám.

— Oh lelkem, szolt Fürtesi barátom, Pistuka ma jó fiu volt, csókold meg érette mama.

— Istenem, hisz ti nem ettetek kását. Sári hol a ludhusos kása?

— Most hozom instálom! szolt a tenyeres talpas szolgáló.

— Te oktondi, sült után kását kiáltott a bosszus házi asszony.

— Azt hittem úgy kell! volt a derék mentség.

— Fölösleges asszonyom, én jóllaktam.

— Én is, celvesem szolt a férj.

— Ehetném nyüzörgött Pistuka.

— Bocsanat uram, így jár az ember, ha kis gyereke van, s maga akarja teljesíteni az anyai kötelességet.

— Ehetném sivitott Pistuka.

— Ott van gyermekem a kása egyéll!

Pistuka bele nyult a tábla mind a két kezével, a kása meleg volt, keze megégett, most sivitva kezdte rázni, s szemcím közé szórta a meleg kását.

Már ezért még az sem kárpótlott, hogy Biri maga törölte ki szemcimből a forró hig golyókat.

Szerencsére felkeltünk; haza mentem éhesen, tarkított egyenruhában. A vendéglősnek már nem volt ebédmaradékja, kialudt a tüze, azt a fáradságot pedig nem tehettem, hogy tüzet lobbantson, s én számit hoztatva egy közellevő „singes bolt“-ból, néhány százezer trichin birodalmat be(ke)beleztem.

Pár óra mulva uton valék, s azon gondolkoztam busuljak-e, hogy a Fürtesi barátom által élvezett családi boldogságtól meg vagyok fosztva, vagy örvendjek, hogy meg nem feleségesedtem.

Igy beszélt el ezt nekem egyik iskolatársam, kivel pár hó előtt a véletlen egy alföldi büzös esárdában összehozott.

* Csoda, melynek valódiságáról az Idők Tanuja áll jól. Az említett lap a következő hirt hozza: Csalóközi Somorjában a nagy hét elején T. J. 50 éves fiatal, anyját fölhevülésében szidalmazta; az özvegy anyját Isten negyedik parancsolatára emlékeztette; az ifjú erre az Isten is szidalmazta, s íme, az ur keze lesujtott a káromlóra, mert azonnal megnémult. Egészséges, dolgozik, de beszélni nem tud; hallása megmaradt, minden beszédet ért s jelekkel felel.

ÜZLET:

Szatmárt, május 2-án tartott országos vásári piaci árak következők közlőnként: Tiszta buza 5 ft 60-6 ft 40 kr. Kétszeres 5 ft 20 kr. Rozs 5 ft 80 kr.

Tengeri 4 ft 60 kr-5 ft. Árpa 2 ft 80 kr. 5 ft. Zab 1 ft 60 kr-1 ft 80 kr. Kása 7 ft. Főzelék 6 ft 40 kr. Krumpli 1 ft 60 kr. Aszalt szilva 9 ft.

Szerkesztői üzenet.

54. Édes atyá mhoz. Többször felkértük azokat, kik lapunkat költeményekkel megtisztítják, hogy vagy személyesen látogassanak meg, vagy legalább neveiket tudassák velünk. Mi nem vagyunk gyermekek, nem kedveljük a szembekötődést, s néhány évi szerkesztői pályánkon megmutattuk, hogy a szerk. titkokat nálunknál jobban senki meg nem őrzi, sem lenézéssel nem bántjuk azokat, kiknek munkáit el nem fogadjuk; minek tehát az a sajátos titkolózás, postán névtelen levelek beküldése, melyek néha bérmentve, néha bér-

mentellen érkezve, habár egyenként néhány krajczárba, de ha mind így tart évenként 25-30 forintba kerülnek. Bérmentetlen levelet többé el nem fogadjunk, névtelen küldeményre nem válaszolunk. A fenn nevezett, mindenestre gyakorolt tollra mutató, szép gondolattal bír, de kissé hosszú költemény t. szerzője, ha azt obajlja, hogy költeményét az általa kijelölt időben közöljük, tegye magát szerk. társunkkal érintkezésbe.

55. K. Gy. urnak. Sőt ellenkezőleg kérjük a piaci árakat ha lehet minden hétre.

56. G. J. urnak. Inkább több darabot s rövidebbeket kérek; a naptár sürgős; csak becses dolgozataira várok.

HIRDETÉSEK.

HIRDETMÉNY.

Néhai nagyméltóságú és főtisztelendő Haas Mihály püspök úr **photograph-arczképei**, valamint gyászavatálának nagyobb alakú fényképei — azok 50, ezek 80 krajczárjával számláltva darabjait — kaphatók a püspöki irodában vagy alantírótnál.

Együttal alantírótt a n. érdemü közönség becses látogatásért esd, s egyszersmind jelenti, miszerint a b. Vécei ház udvarán felállított üveg műtermében bármely időjárás mellett, kívánt nagyságban levenni kész. **Strnischie Frigyes,** fénykép-író Bécsből.

1-4

Ajánlja magát a t. cz. közönségnek, mint nyelvmester a francia- angol- és német nyelvben, a legújabb divatu könnyen felfogható tanmód szerint.

Bővebben értesülhetni Lehoczky ur könyvkereskedésében. 2-3

Szatmár városában, nagy-piacz szögletén a fő-ut mellett, a kápolna-utczában 87. szám alatti „magyar koroná”-hoz ezimzett

VENDEGLŐ HÁZ

örök áron eladó. Vagy — újra mint vendéglő vagy magán lakház az alatta lévő boltokkal együtt 3 évre árverés útján bérbe adandó. — Venni, vagy váltakozni kívánók sziveskedjenek f. év május hó 16-án reggeli 10 órakor e ház étteremében 200 ft bánompénzzel ellátva megjelenni, vagy addig is a háztulajdonossal értekezni. 5-5

ÁRVERÉSI HIRDETÉS.

A néhai Kovács Benceze árvái örökségéhez tartozó, a szatmári nagyhegyen fekvő s a városi 98. sz. tjkönyvbe 5615. sz. alatt bejegyzett szőlőbirtok a tekintetes megyei árva törvényszéknek f. évi 727. A. sz. alatti végzése nyomán eladatni megengedtetvén: a nevezett szőlőbirtoknak az alatta lévő épületekkel s épületi fakkal Szatmárt a megyei árva törvényszék helyiségén f. 1866. év május hó 9-ik napján d. e. 10 órakor megtartandó önkéntes árverésen el fog adatni, következő feltételek alatt:

- 1) Bánatpénz leteendő 200 ft. o. é.
- 2) Kikiáltási-ár lesz 2000 ft. o. é.
- 3) Szabadságában fog állani a vevőnek a vétel-árt kifizetni, vagy kellő árvai biztosítás mellett 6% kamatra magánál megtartani.
- 4) A megtartandó árverés gyámhatósági utólagos jóváhagyás végett be fog terjesztetni. — Kelt Szatmárt, april 10. 1866.

BOROSS PÁL

4-4 mint a néhai Kovács Benceze árvái gyámja.

Arverési hirdetmény.

Néhai Bagossy Amália özvegy Illosvay Ferdinándó asszonynak hagyatékához tartozó szarvasmarhák u. m. kis bornyas fejős tehének, fejős bivalyok, különböző idejű meddő tehének, üszök, ökor tinók, bornyuk, bikák, ökrök összesen mintegy 110 darab, f. év május 7-ikén Bagoson tartandó nyilvános árverés útján egyenkint, vagy páronkint, vagy több darabokat is együttvéve, a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett el fognak adatni, — miről a venni szándékozók ezennel értesitetnek. 5-5

Kelt Szatmáron 1866. april 15-én.

Szerdahelyi Pál m. k.

mint néh. Bagossy Amália özvegy Illosvay Ferdinándó asszony hagyatékának gondnoka. 2-5

1299/1865

Arverési hirdetmény.

Szatmármegye telekkönyvi törvényszéke részéről ezennel közhírré tetetik, mikép a végrehajtási árverés Rudnyánszky

Kálmán felperes részére, ennek 5500 frtnyi követelése, s a törvényes járulékok erejéig Mándy Kálmán alperes ellen, ennek a Száraz Berek községi 82. sz. tjkönyvben A. I. és 5 alatt egyedül az ő nevére bejegyzett birtokaira, melyek egy négy szobát magába foglaló téglá és vályoggal vegyes anyagból készült zsindeyes házból, kertből és egyéb gazdasági épületekből, mintegy 84 hold szántó és huszonhét hold kaszálló földből állanak, — továbbá ugyanezen községi 141. számú tjkönyvben Száraz Berek község és a közbirtokosság nevére közösen felvett erdő és legelő birtokból, Mándy Kálmánt illető részre a kir. kisebb haszonvételekkel, s összesen 11,811 ft 50 krra becsültettek, elrendeltetvén: árverési határidőül az 1866. évi június hó 8-dik, és szükség esetén 1866. évi július hó 15-dik napjának d. e. 9 órája a tárgyaló terembe Szatmárra tüzetett ki; melyre venni szándékozók oly kijelentés mellett hivatnak meg, hogy az árverési feltételeket alóli törvényszéknel, bármikor megtekinthetik, s hogy a kérdéses birtok, a mennyiben

az első árverés alkalmával becsértéken vagy azon felül el nem adhatnák, a második árverésen azon alul is le fog üttetni.

Szatmármegye telekkönyvi törvényszékének 1866. évi april hó 5-dik napján Szatmáron tartott üléséből.

Zombory Zsigmond, tk. kiadó.

160/alp.

Hirdetmény.

Szatmárnémeti sz. kir. város tulajdonához tartozó alább nevezett rétek, nevezetesen

1-ör. A Zsadány alatti mintegy 100 holdat tevő minden évben használható nagy rét folyó évi május hó 14-én déli 9 órakor.

2-ör. A szőke moesári fordulóbeli mintegy 55 holdat tevő rét, szinte folyó évi május 14-én délutáni 5 órakor.

3-ör. Az ugynevezett mintegy 88 holdat tevő Katonák rétje pedig másnap vagy is f. évi május 15-ikén délelőtti 9 órakor, — mindég a helyszínen tartandó nyilvános árverésen hat egymás után következő évre a legtöbbet ígérőnek bérbe fognak adatni. — A bérleti szándékozók kellő bánatpénzzel ellátva ezennel meghivatnak.

A bérleti szándékozók a feltételeket addig is hivatalos órák alatt az alpolgármesteri hivatalba megtekinthetik.

Kelt Szatmárt 1866. april 25.

Sándor János, alpolgármester.

Kir. szab. trieszti általános biztosító-társulat

(Assicurazioni Generali) több mint

22 millió forintnyi biztosítéki alappal

Képvisele Debreczenben:

HEGYESSY MIKSA Inspector

és **SZATMÁRON:**

SZÖDÉNYI JÓZSEF

h. mérnök, megbizottja által.

Lakik zsinor-utca, saját házában.

Ezen társulat 1831-ben alakult és működését a különböző biztosítékok minden ágára azonnal kiterjesztette, úgy hogy ez legelőször kezdett életbiztosításokat az ausztriai birodalomban.

Minden törekvését oda irányozá, hogy a külföldi nevezetesebb társulatok ebéli tapasztalatait és ujitásait a korigényelte viszonyokhoz arányosítsa még pedig oly sikerrel, hogy az

életbiztosításnak nyeremény-osztalékkal

összekötött osztályában az utolsó években oly tetemes osztalékokat nyújthatott, hogy más társulatok által korántsem éretthettek el, nevezetesen:

- 1862-ben 74³⁷/₁
- 1863-ban 98⁶⁴/₁
- 1864-ben 70⁸³/₁

százalékok

az ezelőtt öt évvel biztosított feleknek befizetett díjaik után; — úgyhogy a nyeremény osztalékokat a folyó évi díj fedezésére felhasználva,

- 1862-ben 100 ft biztosítási díj helyett csak 25 ft 63 krt
- 1863-ban " " " " " " 1 " 36 "
- 1864-ben " " " " " " 29 " 17 krt

pótlékul kellett befizetni. Mindamellett megjegyzendő, hogy az öt éven át élet esetében fizetendő teljes díjak is olcsóbbak mint bármely más társulatoknál.

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgálnak a fentnevezett képviselő urak, vala mint mindenféle

PÉNZ KÖLCSÖN FELVÉTELEK IRÁNT

ingatlan jószágokra, melyek is a legutányosabb módon és legfeljebb hat hét alatt határozott állapotulag kieszközöltenek.